OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

ÅRSMELDING 2017

Innhold

Side

1:	***Innhold***
3:	***Lederen***
4:	***Arbeidsåret***
5:	***Lokal-regionlag***
6:	***Utvalg***
7:	***Medlemsutvikling***
7:	***Ungdomsutvalget***
8:	***Årsmøte og felleskonferanse***
10:	***Valget***
12:	***Leders tale til årsmøte***
16:	***Jordbruksforhandlingene***
17:	***Innspill fra OBS til forhandlingsutvalget***
20:	***Landsmøte***
23:	***Freda rovvilt***
25:	***Andre aktiviteter***
31:	***Diverse henvendelser***
31:	***Utvalg og samarbeidstiltak***

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

OPPLAND BONDE- OG SMÅBRUKARLAG

Kontorsted:
Landbrukssenteret (Felleskjøpet), Lillehammer
Adresse: Industrigt. 56, 2619 Lillehammer

Åpningstid: Man. til tor. kl. 09.00 – 14.00

Telefon: *61 25 75 70*
Mobil: *48 06 35 55*

E-post: *oppland@smabrukarlaget.no*
Hjemmeside: *www.smabrukarlaget.no/oppland*

Bankgiro: *9365 12 04052*
Org.nr: *971536950*
Fylkessekretær: *Annette Jørstad*

Årsmeldinga blir lagt fram på årsmøtet på Hotell Hadeland, Gran, 18. mars 2018

Med hilsen styret i Oppland Bonde- og Småbrukarlag

Svenn Arne Lie
Elin Rømyhr Haugen
Per Idar Vingebakken
Leif Arne Kvisberg
Jarmund Øyen
Cecilie Sørli
Bjørn Rustestuen
Therese Rudi
Astrid Olstad

Styret i OBS 2017-2018 med 1. og 2, vara.

Lederen

Oppsummeringen av 2017 begynner med to positive begivenheter fra NBS sitt landsmøte i november. Det første var at landsmøtet i NBS i november valgte Kjell Erik Brandstadmoen fra Ringebu som fast styremedlem. Det andre var landsmøtets tilslutning til forslaget om å offentliggjøre NBS sitt kravdokument i forkant av jordbruksforhandlingene. Oppland BS og lokallag i Oppland var sentrale pådrivere i begge disse sakene. Og begge disse sakene er viktige ledd i det som blir NBS sin viktigste arbeidsoppgave i årene framover: Fronte en ny jordbrukspolitikk.

Det er i dag mye som går galt i den norske jordbrukspolitikken. Hovedproblemet for norsk jordbruk er overproduksjonspress, gjeldsvekst, fallende sjølforsyning og at arbeid med jord gir dårlige inntektsmuligheter. Samfunnsoppdraget og legitimiteten til norsk jordbruk svekkes fordi jord i bruk reduseres år for år. Slik blir vi mer og mer avhengig av importert mat til folk og dyr.

Norsk jordbruk har nå havnet i den ulykksalige situasjonen med overproduksjon i nesten samtlige husdyrproduksjoner. Når vi nå også ligger an til overproduksjon på storfe allerede kommende år, så er katastrofen et faktum.

De jordbrukspolitiske virkemidlene, med billig kraftfôr, tilskudd til volum og Innovasjon Norge investeringsstøtte i kapasitetsøkninger i nye storfjøs, gjør det mer lønnsomt å produsere mat på importert kraftfôr til dyra, enn å produsere mat til folk og dyr på jord i Norge. Produksjonsvolum løsrives fra gardens ressursgrunnlag og fra avsetningsmulighetene i markedet. Oppland rammes særlig hardt av denne prioriteringen.

Derfor kan vi ikke fortsette som før. Jordbrukspolitikken må gjennomgå omfattende endringer, og vi må innta en sentral rolle i å forme den nye politikken for framtida. Det første vi må erkjenne, er at jordbrukspolitikken ikke handler om gardbrukerne. Den handler om det samfunnsoppdraget som jordbruket har på vegne av samfunnet. Fellesskapets langsiktige mål og verdier for matproduksjonen ligger i forvaltningen av jorda. Jorda danner grunnlaget for produksjonen av nok, trygg og rein mat, som gir åpne landskap, mat med lokal identitet og tilhørende næringsvirksomhet.

Norsk jordbrukspolitikk er politikk for å bruke jord i Norge. Det er dette formålet som må ligge til grunn når vi foreslår ordninger, virkemidler og tiltak: Bruk av jord. Vi skal være såpass ærlige å si at det ikke er enighet innad i næringa om at «bruk av jord i Norge» skal være hovedfokuset i jordbrukspolitikken. Småbrukarlaget må i tida framover finne sin plass i denne kampen. Vi har et særlig stort ansvar for å etablere breie koalisjoner og gode allianser for en ny jordbrukspolitikk. I dette bildet står matkjøperne i en sentral posisjon.

Min erfaring etter ett år som leder i OBS er to ting:1) politikerne vet ikke forskjell på Småbrukarlaget og Bondelaget, og 2) det er en enorm interesse der ute for matproduksjon, dyrevelferd, bærekraftig kvalitet og bruk av jord. Min konklusjon er at vi har alt å tjene på å være mye tydeligere på hva vi står for.

Sommeren 2017 ble nok en beitesesong der rovdyr-problemene åpenbares, og handlingslammelsen synliggjøres. Bestandene vokser og rovdyr flytter seg inn i stadig nye terreng. Det har nesten blitt vane at vi har kontinuerlig skadefelling i vårt fylke gjennom beitesesongen. Man kan virkelig spørre seg hva «beiteprioritert område» egentlig innebærer. Størst oppmerksomhet i 2017 fikk situasjonen på Hadeland, men det har vært store tap også andre plasser i fylket.

2018 kommer til å handle mye om sammenslåingen av Oppland og Hedmark. Det nye innlandet skal i løpet av året blant anna gjennomgå Regionale Bygdeutviklingsmidler (RBU). Dette er et omfattende og krevende arbeid hvor det er viktig å være på ballen. Oppland og Hedmark BS har samarbeida godt i startfasen av dette pågående arbeidet. Vi

har en viktig posisjon i dette arbeidet. Vi møter sterke tradisjoner med stor vilje til å opprettholde dagens volumpolitikk. Få ønsker fokus på hvilke problemer denne politikken skaper. Derfor er det særlig avgjørende å få fram de to overhengende problemene innlandsjordbruket nå står oppe i: Arealreduksjon og overproduksjon. Disse problemene må forstås hvis løsninger skal diskuteres.

I tillegg vil etableringen av den nye regionen innebærer betydelige organisatoriske endringer i OBS. Hvordan skal vi i Småbrukarlaget organiseres oss i det nye sammenslåtte fylket for å best kunne drive vårt arbeid og best kunne påvirke de som styrer? Det er ingen åpenbare svar på disse utfordringene, og det er nødvendig med en grundig diskusjon innad om hvordan vi skal håndtere framtida.

Til slutt, vil jeg takke for et krevende og lærerikt år som leder i OBS. Kampen fortsetter

Svenn Arne Lie/fylkesleder

Arbeidsåret

Det har i meldingsåret vært avholdt 7 styremøter. Det har vært avholdt 2 telefonmøter med lokallagsledere og fadder for fylkeslaget, Merete Furuberg. Det har vært deltakelse i 7 samarbeidstiltak, prosjektsamarbeid og rådsutvalg. I tillegg har det være deltakelse fra OBS i 5 utvalg for NBS. Internt i OBS har det vært nedsatt ansvarlige for 2 områder: Rovvilt og rettferdig handel.
Terje Holen har i tillegg til lederervet en liten stilling i NBS som verver og arbeidet i tillegg mye med oppfølging av medlemmer med manglende betaling av medlemskontingenten i OBS.

Året har vært mangfoldig med mange utfordringer og tiltak. Størst fokus tok ulveangrepet gjennom sommeren i Hurdal, Hadeland, Toten og Søndre Land. Lena-Valle videregående skole feiret sine første 100 år. Jordbruksforhandlingene ble etter felles brudd gjennomført med avtale etter at Stortinget grep inn og la litt på ramma samt omgjorde noen elementer i fordelingsprofilen. Det har vært gjennomført inspirasjonsturer for kvinner, åpent landbruksmøte, deltakelse på ulike arrangement og møter både internt, i lokallag og utenfor organisasjonen.

Styremedlemmene er fadder for lokallagene. De har hatt noe arbeid med oppfølging av verving, medlemmer med utestående betaling av medlemskontingenten og deltakelse på lokallagsårsmøter.

Salg av t-skjorter og gensere har pågått gjennom hele året.

Medlemsfordeler:
Medlemmene har rabatt på sine forsikringer gjennom Gjensidige og gode betingelser i Gjensidige Bank gjennom den sentrale avtalen mellom NBS og Gjensidige. Se forsikringsavtale her:
https://www.gjensidige.no/naringsliv/kundefordeler/organisasjonavtaler/norsk-bonde-og-smabrukarlag
NBS har også advokatavtale med Advokatfirmaet Henriksen Grande & Co. ANS og P-hotell i Oslo, Bergen og Trondheim. Se hjemmesiden for informasjon om avtalene:
http://www.smabrukarlaget.no/norsk-bonde-og-smabrukarlag/medlem/medlemsfordeler/
OBS har samarbeidsavtale med Ramirent hvor medlemmene får rabatt på leie av utstyr, og to advokatfirmaer for rådgivende førstekontakt hvor OBS betaler for en time rådgivning for medlemmene. Firmaene er: Advokatene i Valdres, Granlund, Fosse, Robøle

på Fagernes og Thallaug ANS på Lillehammer. Medlemsnr. må oppgis ved henvendelse. I løpet av 2017 var det 5 slike henvendelser til våre advokater hvor medlemmet får dekket en rådgivende samtale.

***Ressursgruppa i OBS**, som ble opprettet i 2010, har i 2017 vært sammensatt av Svein Løken, Kristian Ekre, Ole Jacob Christensen og Therese Rudi. Ressursgruppa nyttes som rådgivende gruppe der styret ønsker faglige innspill og råd. Årsmøte 2017 ble det opprettet eget ungdomsutvalg bestående av 5 medlemmer hvorav leder er ungdomsrepresentanten i fylkesstyret. Ungdomsutvalget har bestått av leder Therese Rudi. Medlemmer: Niklas Grøtrud, Erik A. Flaate Lien, Karina Granli og Oda Aulstad Kvisberg.*

Lokallag

(Se egen oversikt over lokallag med lokallagsledere.).
Det er pr. 31.12.17. 21 lokallag. Pr. 31.12.17 hadde 13 lag avholdt årsmøter mens 5 lag hadde utsatt årsmøte til januar. Heidal og Sel ble lagt ned pr. 30.11. og medlemmene overført fylkeslaget som direktemedlemmer. 3 lag har ikke innmeldt dato for årsmøte. Det var ikke valgt nye ledere i noen av laga pr. 31.1.17.

Oversikt over lokallag og regionlag 1.1.18

Lokallag:	Fornavn	Etternavn	Postnr.	Poststed
Lesja/Dovre BS	Odd	Gråberg	2665	Lesja
Skjåk BS	Eivind	Øvrelid	2690	Skjåk
Lom BS	Lars Eivind	Sulheim	2686	Lom
Vågå BS	Live	Langøygard	2680	Vågå
Heidal BS	Nedlagt pr. 30.11.			
Sel BS	Nedlagt pr. 30.11.			
Nord-Fron BS	Ole Petter	Berget	2643	Skåbu
Sør-Fron BS	Ola	Kjorstad	2647	Sør-Fron
Ringebu-Fåvang BS	Therese	Rudi	2630	Ringebu
Øyer/Tretten BS	Astrid	Olstad	2636	Øyer
Gausdal BS	Trond	Klaape	2657	Svatsum
Fåberg BS	Håkon	Grindstuen	2625	Fåberg
Vardal BS	Randi	Hasvoldseter	2825	Gjørvik
Toten BS	Per Idar	Vingebakken	2848	Skreia
Hadeland BS	Jan	Romsaas	3520	Jevnaker
Søndre Land BS	Ole Kristian	Skaarer	3522	Bjoneroa
Torpa og- Omland BS	Bjørn	Rustestuen	2870	Dokka
Etnedal BS	Nils Arne	Sveen	2890	Etnedal
Nord Aurdal BS	Tom	Myrheim	2910	Aurdal
Øystre Slidre BS	Anne	Sælid Hanslien	2950	Skammestein
Vestre Slidre	Mari	Furvann	2960	Røn
Vang BS	Kjell Anders	Haugen	2975	Vang i Valdres
Hedalen BS	Alf	Lie	3528	Hedalen
Region Gudbr.dal	Ole Petter	Berget	2643	Skåbu
Region Valdres	Anne Sælid	Hanslien	2950	Skammestein
Region Vestoppland	Ubesatt			

Utvalg 2016	Navn	Dato oppn.
For fylkeslaget:		22.3.17
Inn på tunet. Arbeidsgruppe (sovende)	Elin Rømyhr Haugen	
Rådet for økologisk landbruk i Hed/Oppl (sovende) Vara:	Therese Rudi Fride Gunn Rudi	
Rull 2 rådgivende utvalg	Annette Jørstad Therese Rudi	
LUT-lærings- og utviklingsteam, Valle	Therese Rudi	
BU Oppland Vara:	Svenn Arne Lie Per Idar Vingebakken	
Landbruksforum i Oppland Vara:	Svenn Arne Lie/Annette Jørstad Leif Arne Kvisberg/Elin R. Haugen	
Primærnæringsutvalget – rådgivende Nord-Gudbrandsdal Vara:	Kjell Gaukstad Odd Gråberg	23.04.15 for 4 år 23.04.15 for 4 år
Landbruksråd Innlandet. Styringsgruppe Vara:	Jarmund Øyen Leif Arne Kvisberg	
Regionalt næringsprogram. Styringsgruppe Vara:	Svenn Arne Lie Kristian Ekre/Ole T. Muriteigen	Des.17
Regionalt miljøprogram, styringsgr Vara:	Kristian Ekre Svenn Arne Lie/Ole T. Muriteigen	Jan. 18
Regional plan for Lågen m/sideelver prosjektgruppe Vara:	Astrid Olstad Arne Kristian Holslien	
Langsua nasjonalpark, rådgivende utvalg Vara	Arne Kristian Holslien Nils Arne Sveen	
Reinheimen nasjonalpark, rådgivende utvalg	Ola Brenna Vara: Jarmund Øyen	
For NBS:		
Samarbeidsutvalget med Gjensidige	Svein Løken	1.1.16
Kommunikasjon/informasjon/mediaarbeid	Therese Rudi	1.1.16
Rovdyrutvalget	Kjell Erik Brandstadmoen	Des. 17
Utmarksutvalget	Annette Jørstad	Des. 16 –nov. 17
Organisasjonsutvalget	Terje Holen	1.1.16 – nov. 17
Kvinneutvalget	Oda Evy Øyen	Landsmøte 17
Styremedlem	Kjell Erik Brandstadmoen	Landsmøte 17
Internt i OBS		
Ansvarlig for utmark- og rovviltsaker i fylkesstyret, leder Utvalgsmedlemmer	Bjørn Rustestuen Astrid Olstad/Annette Jørstad	Mars 17
Ansvarlig for rettferdig handel	Ole Jacob Christensen	2006
Fra jord til bord. Prosjekt Prosjektleder Pedagogisk leder OBS	 Terje Holen Trond Klaape Annette Jørstad	 1.8.17
Ressursgruppe	Kristian Ekre Svein Løken, Therese Rudi, Ole Jacob Christensen	
Fond		
Solidaritetsfondet for småbrukere OBS-styrets repr. Øvrige: Økonomi	Olav Randen Olav Randen leder Elin Rømyhr Haugen Håkon Grindstuen Trond Klaape Oddveig Pedersen Moen. Annette Jørstad	23.04.15 23.04.15 23.04.15 23.04.15 12.03.17 18.03.12 23.04.15 (29.03.08)

Medlemsutvikling

Antall medlemmer pr.31.12:		OBS	NBS
2010	**«**	**1427**	**6741**
2011	**«**	**1408**	**6640**
2012	**«**	**1340**	**6527**
2013	**«**	**1318**	**6614**
2014	**«**	**1312**	**6600**
2015	**«**	**1411**	**6807**
2016	**«**	**1423**	**6872**
2017	**«**	**1432**	**6806**

OBS har i 2017 74 utmeldte, 77 nye og 87 ubetalte. Vi registrer ut fra disse tallene en netto økning på 9 medlemmer.

Gjennom sin avtale med NBS har Terje Holen også dette året drevet en del verving for OBS. I tillegg har han tatt personlig kontakt med medlemmer som ikke har betalt etter siste purring. Oppfølgingsrutiner for slik kontakt er viktig og viser at det er mye å hente for å hindre at medlemmer går til direkte utmelding grunnet uteblitt kontingent. Det kan være behov for justering av kontingentsats, oppklaring av misforståelser og andre forhold medlemmet vil ta opp.
I tillegg har det også i år vært gjennomført en del personlig kontakt med utmeldte gjennom året. Det er ulike årsaker til at medlemmer melder seg ut og pr. nå er det ingen generell utmeldingsgrunn som er årsak. Likevel er slik kontakt viktig da det i mange tilfeller har lykkes å oppklare årsaker og hvor utmeldte igjen har valgt å fortsette sitt medlemskap. Det er også avdekket at representanter for Gjensidige forsikring i enkelte tilfeller har oppgitt at NBS ikke har medlemsavtale med Gjensidige. Dette er svært alvorlig og har blitt informert NBS slik at de kan ta dette direkte med Gjensidige.

Ungdomsutvalget

Ungdomsutvalget ble opprettet på fylkesårsmøte 11.-12.mars 2017, og har bestått av:

Therese Rudi
Niklas Grøterud
Karine Granli
Erik Andre Flaathe Lien
Oda Aulstad Kvisberg

Vi har gjennomført 1 fysisk møte på Lillehammer og hatt 7 telefonmøter. I tillegg har utvalget hatt jevn kontakt på Facebook og e-post. Landbruksutdanning og muligheter for nybygg på små bruk har vært blant sakene som vi har diskutert.
Therese og Oda var med på ungdomsseminar som ble arrangert av det sentrale ungdomsutvalget nasjonalt på Løten i mars.
I juli var vi med og arrangerte stand på åpen dag landsstevnet til Norges Bygdeungdomslag på Jørstadmoen. Noen av oss deltok også som frivillige.
Oda deltok på standen "Matmarkering i by'n" i Lillehammer i oktober.
Utvalget planla og har arbeidet mye med en ungdomssamling for medlemmene under 35 år i Oppland BS i oktober 2017. Dette var nok mye mere arbeid enn vi hadde sett for oss på forhånd! Denne ble dessverre avlyst pga for få påmeldte. Lokallaga var villige til å sponse mye av deltakeravgifta, men det var vanskelig å få folk til å melde seg på. Neste gang bør man kanskje ha åpent seminar for hele landet. Vi oppfordrer lokallag til å sende unge på

landsmøte og fylkesårsmøte slik at det på sikt kan bli et bedre miljø blant ungdomsmedlemmene i Oppland BS.
Leder av ungdomsutvalget var invitert som gjest på årsmøte i Oppland Bygdeungdomslag. Vi mener det er en organisasjon ungdomsutvalget kan samarbeide mye mere med, blant annet i politiske saker som angår unge i landbruket og aksjoner.
Ungdomsutvalget har sendt inn et forslag om kompetansekrav til fylkesårsmøte 2018.

Fra v: Therese Rudi, leder, Erik Andrè Flaate Lien, Niklas Grøtrud og Oda Aulstad Kvisberg

Årsmøte og felleskonferanse

Fellessamling og fylkesårsmøte 2017
Fellessamling med Buskerud og Hedmark ble avholdt på Hotell Høsbjør i Ringsaker 11. mars, mens separate årsmøter ble avholdt 12. mars. Det deltok 23 utsendinger fra 12 lokallag i OBS.
Fylkesleder i HBS, Ståle Støen åpnet fellessamlingen. Deretter ønsket fylkesmannen i Hedmark velkommen og foredro om landbruket og næringsliv i fylket. Deretter åpnet leder i NBS, Merete Furuberg temaseminaret med foredrag om betydningen av den ny landbruksmeldinga for jordbruket i innlandet. Harald Øverby fra Mattilsynet, beredskapskoordinator region øst tok oss gjennom «våpenkappløpet» med mikroorganismene.
Deretter ble det korte innlegg og paneldebatt med representanter for følgende partier: AP, SV, SP, Krf, V og H. Nei til EU i Hedmark fikk deretter gi en kort orientering før Halvor Sveen, bonde og lokalpolitiker foredro om matproduksjon i ulveland. Per Fossheim, leder av det sentrale FKT-prosjektet gikk gjennom spørsmålet: Skjer det positiver endringer i rovviltforvaltningen uten konflikt?
Deretter ble det informasjon om Inn på tunet ved Inn på tunet-utvalg og grunder, Jon Karlsen. Det åpne møtet ble avsluttet.

Etter at det åpne møtet var avsluttet ble det orientering ved Gjensidige forsikring og medlemsfordeler og aktuelle temaer innenfor emnet ved Birger Magnor. Prosjektet «Matnyttig» ble ble presentert av Merete Furuberg. Det ble valgt møteledere, møtesekretærer og redaksjonskomite. Framlegg og behandling av innkomne forslag og uttalelser startet. Søndag morgen ble forslag og uttalelser realitetsbehandlet.

Kort om vedtakene:

- *Sjølforsyning av norske råvarer. Innsendt av OBS. Oversendt redaksjonskomiteen. Omformulert og endret til: Import av kraftfòr er dårlig politikk. Vedtatt. Sendt som pressemelding.*
- *Kraftfòret må bli dyrere. Innsendt av OBS. Oversendt redaksjonskomiteen. Omformulert og endret til: Prisen på kraftfòr må økes. Vedtatt og sendt til styret i NBS og forhandlingsutvalget.*
- *Virkemidler som gir innteksøkning – inntektsutjevning og sikrer bruk av areal. Innsendt av OBS. Oversendt redaksjonskomiteen. Omformulert og endret til: Tilskudd fra volum til jord: Driftsvansketilskudd. Vedtatt og sendt til styret i NBS og forhandlingsutvalget.*
- *Markedsordninger i norsk jordbruksproduksjon. Innsendt av OBS. Vedtatt og sendt styret i NBS.*
- *Ny kontingentsats. Innsendt fra Hol BS. Ikke vedtatt.*
- *1. forslag fra HBS og 1. forslag fra Nord-Fron BS innsendt etter fristen og ble vedtatt avvist.*
- *Stortinget må ta ansvar (gjennomføring av lisensjakt på ulv). Utarbeidet av redaksjonskomiteen. Vedtatt.*
- *Friske dyr trenger ikke antibiotika! Utarbeidet av redaksjonskomiteen. Vedtatt.*

Merete Furuberg holdt kort innledning om «Framtidsbonden»

Under landsmøtemiddagen ble Nord-Fron kommune overrakt prisen for beste beitekommune som de tre fylkeslagene, OBS, HBS og BBS har opprettet. Ordfører i Nord-Fron Rune Støstad mottok prisen på vegne av kommunen.
Både HBS og BBS ble overrakt gave i anledning sine 100-års jubileum.

Fylkesårsmøte:
Gjennomføring av separate årsmøter for fylkeslagene. Terje Holen åpnet fylkesårsmøte i OBS. Antall stemmeberettigede var 31. Astrid Olstad og Per Idar Vingebakken ble valgt til møteledere. Leif Arne Kvisberg og Håkon Grindstuen ble valgt til møtesekretærer. Jan Romsaas og Anne Kate Isumhaugen ble valgt til å skrive under protokollen. Regnskapet ble gjennomgått med et overskudd på kr. 83 335, 08. Ett lovendringsforslag om å opprette ungdomsutvalg ble vedtatt. Forslaget var innsendt fra styret i OBS.
Det ble skifte av fylkesleder da Terje Holen hadde sagt fra seg gjenvalg etter 7 år som leder. Svenn Arne Lie fra Øyer ble enstemmig valgt.
Terje Holen ble oppnevt som æresmedlem av OBS etter mange år med stor innsats for laget.

Fylkesårsmøte vedtar også sammensetning av styringsgruppa i Solidaritetsfondet for småbrukere. Her ble Trond Klaape fra Gausdal innvalgt for 6 år. Terje Holen gikk ut av gruppa.
Etter årsmøte ble det gjennomført loddtrekning av jubileumslotteriet i felles plenum.

Valget 2017-2018:

Fylkesstyret			
Leder	Svenn Arne Lie	Øyer/Tretten	Ny 1 år
Nord-Gudbrandsdal	Jarmund Øyen	Lom	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Astrid Olstad	Øyer/Tretten	Gjenvalg 2 år
Gjøvik/Toten	Per Idar Vingebakken	Toten	Ikke på valg
Land/Hadeland	Bjørn Rustestuen	Torpa og omland	Ny 2 år
Valdres	Elin Rømyhr Haugen	Vang	Ikke på valg
Gudbrandsdal	Leif Arne Kvisberg	Gausdal	Gjenvalg 2 år
Vest Oppland/Valdres	Cicilie Sørli	Nord-Aurdal	Ny 2 år
Ungdomsrep. I styret:	Therese Rudi	Ringebu	Ikke på valg
Vara til styret:	Randi Hasvoldseter	Birir og Vardal	Gjenvalg 1 år
	Kristian Ekre	Nord-Fron	Gjenvalg 1.år
	Knut Johan Holden	Nord-Aurdal	Ny 1. år
Vara ungdomsrep. styret:	Niklas F. Grøtrud	Gjøvik/Vardal	Gjenvalg 1 år
Revisor:	Grethe Skogli	Gausdal	Gjenvalg 1. år
	Ola Homb	Gausdal	Gjenvalg 1. år
Valgkomite:			
Valdres	Knut Rudi	Vestre-Slidre	Ikke på valg
Nord-Gudbrandsdal	Live Langøygard	Vågå	Ny 2 år
Sør-Gudbrandsdal	Kjell Erik Brandstadmoen	Ringebu/Fåvang	Ikke på valg
Land/Hadeland/Toten	Nina Rasmussen	Toten	Ikke på valg
Vest-Oppland	Ole Kristian Skaarer	Søndre-Land	Ny 2 år
Leder:	Kjell Erik Brandstadmoen		
Vara Valgkomiteen:			
Nord-Gudbrandsdal	Odd Gråberg	Lesja/Dovre	Ikke på valg
Sør-Gudbrandsdal	Knut Erik Fryjordet	Øyer/Tretten	Ikke på valg
Valdres	Alf Birger Bratteng	Nord-Aurdal	Gjenvalg 2 år
Vest-Oppland	Dana Dajkman	Toten	Ny 2 år

Representantskapet i NBS:
Leder og nestleder

Ungdomsutvalg			
Leder	Therese Rudi	Ringebu	1. år
Medlem	Niklas F. Grøtrud	Snertingdal	1. år
Medlem	Erik Flaate Lien	Vang i Valdres	2 år
Medlem	Karine Granli	Jevnaker	2 år
Medlem	Oda Aulstad Kvisberg	Gausdal	2 år

Konstitueringen etter årsmøte:
Nestleder: Elin Rømyhr Haugen.

Vara til representantskapet: For Svenn Arne Lie: Leif Arne Kvisberg. For Elin Rømyhr Haugen: Astrid Olstad.

Nord-Fron kommune ble kåret til årets beitekommune. Ordfører i Nord-Fron Rune Støstad tok imot prisen overrakt av leder i Hedmark BS, Ståle Støen

Terje Holen ble takket av etter 7 år som leder av Oppland BS. Han ble samtidig utnevnt til æresmedlem i fylkeslaget. Æresmedlemskapet ble overrakt av fylkessekretær Annette Jørstad

Leders tale til årsmøtet:

Leders tale til årsmøte i OBS, 2017

Gode årsmøteutsendinger

Da er vi atter der at vi er samlet til årsmøtet i OBS.
Ei samling som i aller høyeste grad er deres, og der dere har muligheten til å trekke opp nye retninger, eller bare korrigere det som gjelder og går. Eller enda enklere, stilltiende godta det som skjer uten å si noe som helst. Jeg håper for organisasjonens del, for medlemmenes del og for organisasjonsarbeidet og landbrukspolitikkens del at dere velger et av de to første alternativene.
Denne gangen vil jeg starte med organisasjonen. Det forventes at vi skal være aktive på mange arenaer. Den forventningen har dere for så vidt rett til å ha, men det betyr ikke at vi kan sitte helt stille og bare forvente, og av og til kanskje også kreve. Skal vi lykkes må vi dra lasset i lag og vi må prøve i størst mulig grad å dra samme retning. Å dra samme retning til slutt betyr slett ikke at det ikke er rom for de som vil kjøre en annen veg enkelte ganger. Det kan faktisk være sundt at det finnes flere farbare veger, men siktemålet bør til slutt være noenlunde ensartet. På den måten kan vi la mangfoldet blomstre og komme til overflaten og på den måten kan mange ideer belyses og bidra til gode løsninger. Men det er par ting vi kan bli bedre på hele tida. Det ene stikkordet er synliggjøring. Det er riktig at synligheta for en stor del skal komme fram gjennom sentrale tillitsvalgte. Men synlighet er mere enn det, og det er svært viktig for at hele organisasjonen skal vokse og være synlig over det hele, at også dere som sitter her i dag og de lokallagene dere representerer er synlige i nærområdene deres. Jeg har mange ganger møtt på spørsmålet: Er det noe småbrukarlag der jeg bor da? Det spørsmålet har jeg også fått innafor OBS sine grenser. En ting er at enkeltpersoner stiller et slikt spørsmål. Men det er langt mere alvorlig når andre organisasjoner og kommunale styresmakter ikke veit at vi finnes i deres nærområder. Derfor er min appell til dere alle på dette området at dere må gjøre kommuneadministrasjonen oppmerksom på hvem som leder det lokale bonde og småbrukarlaget. Dere må vises så mye i det lokale organisasjonsterrenget at dere blir regnet med blant de som skal ha et ord med i laget i lokale samfunnsmessige saker, og et godt synbart lokallag vil også være interessante for medlemskap blant folk som kjenner våre standpunkter.
Det andre temaet jeg vil bruke noen ord på er internt engasjement i laget. Mange lokallag i OBS har en 70-80 -100 medlemmer. Det skulle da bety at det ikke på noe tidspunkt er mangel på folk til å delta i forskjellige aktiviteter. En slik aktivitet er det dere som sitter her er ute på denne helga. Hva gjør dere når dere kommer hjem? Ingenting? Forteller naboen at du har vært på årsmøte i OBS men det var dønn kjedelig? Lederen maste om større aktivitet og sterkere engasjement, men det gidder jeg ikke? Dersom dette er budskapet så vil ganske sikkert aktiviteten dale. Formidler dere derimot et positivt budskap og til og med at dette må være noe vi kan gjøre her i laget også, så blir budskapet straks oppfattet helt annerledes. Det vil vekke nysgjerrighet, lyst til å prøve, og da blir det synlighet og etter hvert flere som deltar. Viktig er det uansett at de som leder laget trekker alle med i lagsarbeidet. Noen er gode på det og andre er gode på det. Prøv å la folk delta i noe de har lyst til å spre gjøremål og gleder ved organisasjonsarbeidet til alle. Klarer vi å komme dit at det interne miljøet i lokallaget fungerer godt og mange har lyst til å delta samtidig som dette skaper økt synlighet, da er vi et langt skritt i riktig retning.
Organisasjonen trenger og vokse. Vi vokser smått og sikkert, men det kan stilles spørsmål ved om resultatet virkelig står i forhold til innsatsen. Men på nytt vil det være lettere å vokse dersom mange engasjerer seg. Dere vil sjå og få høre litt seinere i dag når årsmeldinga skal behandles, at vi har en netto medlemsvekst. Jeg nevner likevel her at de to siste årene, altså 2015 og 2016 har OBS fått en netto medlemsvekst på 111 medlemmer. NBS har i samme tidsrom fått 272 nye medlemmer netto. Dette viser også at OBS er en viktig brikke i den sentrale organisasjonens liv på flere måter. Det er likevel en del malurt også i dette begeret. Det er altfor mange som forlater oss gjennom året. De fleste foretar en passiv utmelding ved å slutte å betale medlemskontingenten, men noen få melder seg aktivt ut. En sterkere synlighet og en økt aktivitet lokalt på mange områder vil være den beste medisinen mot at folk avslutter medlemskapet sitt. Derfor er organisasjonsarbeid et svært viktig tema som må holdes varmt. Klarer vi det vil faktisk mye av de andre oppgavene som medlemmene har forventninger om at vi skal være med å løse, la seg handtere på en mye enklere og mindre resurskrevende måte. Lokallagene er grunnfjellet i NBS. Vi må være vårt ansvar bevisst.

I 2016 skjedde mye i politikken som berører landbruket, både direkte og indirekte. Regjeringa har det travelt med å endre jordbruket og betingelsene for matproduksjonen i Norge. Og det som er alvorlig er at det er så fort gjort å gjennomføre endringer med svært negative konsekvenser, men det tar lang tid å reversere landbrukspolitikken, og det vil være mange elementer som ikke lar seg reversere.
Først, jordbruksavtalen på våren. Ei avtale som videreführer og forsterker denne regjeringas harde trykk på gasspedalen, for å endre norsk jordbruk i en retning som de fleste jordbrukere i landet vårt er imot, eller til og med taper inntekter på. Ei jordbruksavtale som skaper inntektsforskjeller mellom produksjoner, mellom distrikter og enkeltprodusenter. Ei jordbruksavtale som driver fram sentralisering og stordrift uten at det brukes nesten ei krone i friske budsjettmidler. Som dere veit så er den grunnleggende tanken bak bruken av støtte til jordbruket over statsbudsjettet, at vi skal bruke disse pengene til å drive landbrukspolitikk for. Det betyr at budsjettstøtte skal styrke et landbruk over hele landet, det skal ivareta jordressurser og det skal utjevne alle de forskjellene som finnes innafor landbruket slik at det skal være mulig å tjene penger på å produsere mat både på Jæren og i Finnmark. De siste jordbruksavtalene har forsterket denne utviklinga sjøl om retningen slett ikke er ny. Det som er uforståelig er at store deler av jordbruket er enige i denne utviklinga. Da må store deler av jordbruket være villige til å slutte som bønder, slutte som matprodusenter, slutte som aktører og premissleverandører i den aller viktigste næringa som finnes i Norge. Det er ikke jordbrukets ansvar å skaffe mat til befolkningen, slik mange kanskje tror. Det er den til enhver tid sittende regjering som har det ansvaret. Jordbruket har bare påtatt seg den store samfunnsoppgaven som det er å produsere denne maten, og det skal vi greie, men da må det gis en politisk aksept for at vi skal ha betalt for jobben. Vi må få betalt for å bruke jorda i landet vårt der den ligger og ikke tufte mere og mere av matproduksjonen på import av forråvarer og mat fra andre land og verdensdeler. Politikerne løper fra sitt ansvar for en sikker matforsyning i alle sammenhenger, både beredskapsmessig, helsemessig og ressursmessig, gjennom jordbruksavtalen.
Også vi her i Oppland har startet en debatt om hvor vi vil med jordbruket vårt. På et godt besøkt møte i Norsk Vegmuseum i utkanten av Lillehammer den 14. februar stilte vi spørsmålet «Hva vil vi med jordbruket i Oppland»? Den påtroppende lederen i OBS, Svenn Arne Lie ga en grundig innføring i hvor vi står, og også hvor vi bør gå. Til å svare på det siste spørsmålet så hadde vi et spenstig men utradisjonelt sammensatt panel. Alle svarte et klart ja på at sjølforsyningsgraden i Norge må økes på norske ressurser. Men likevel registrerer vi at ikke alle hadde samme oppfatning av hvordan dette skulle skje. Mens Norgesgruppen og Reiselivet ville bruke norskproduserte varer og kunne vise fram et godt pleiet kulturlandskap både til fastboende og tilreisende turister, og på den måten legge norske arealressurser i bunnen, snakket NHO fortsatt om volum og billig mat. Motsetningene her er større enn det som kom til overflaten på møtet. Likevel er det en svært viktig del av den framtidige debatten om landbruks- og matpolitikken at en utvider den kretsen som er meningsberettiget, og at en på den måten kan få en forståelse for at produksjon av mat er ikke industri. Det er agronomi og kunnskap om dyrkingsmåter som ivaretar jorda og vatnet og lufta slik at det blir muligheter for å produsere en trygg og sikker mat i framtida, og som vektlegger helse og livskvalitet framfor pris i kroner og øre.

Jeg er stolt over å tilhøre en organisasjon som ser dette og som prøver å gjøre noe med det i skrift og tale og praktiske handlinger. Jeg er stolt over at NBS ikke har satt navnet sitt under de to siste jordbruksavtalene og dermed blitt gissel for ei utvikling i jordbrukspolitikken og matproduksjon som fører oss bort fra et desentralisert landbruk tuftet på norske ressurser.
Ei anna provoserende melding fra våre politikere i fjoråret var Stortingsmelding nr 11, Endring og utvikling.
Meldinga legger i sannhet opp til begge deler, men så spørs det hva slags endringer vi får. Endringene vil sette dagsorden for den videre utviklinga.
Den mest alvorlige men kanskje ikke så godt synbare endringen er forslaget om måten å beregne den norske sjølforsyninga på. Det synes ganske klart at landbruks og matminister John Georg Dahle lever i en verden der kriser og konflikter ikke kan oppstå. Sjølforsyninga skal fortsatt måles i produsert volum, mens innsatsfaktorene bak volumet og hvor de kommer fra er underordnet. Det betyr at importert kraftfor skal legges til grunn for beregninga av nasjonal sjølforsyning. Noe som viser at dagens utvikling i strukturen og sentraliseringen i matproduksjonen er det drivende elementet foran hensynet til mulige handels og forsyningsblokader og naturkatastrofer, som kan endre mulighetene for tryggheten i norsk matproduksjon til enhver tid. Jeg minner på nytt om at det er ikke jordbruket men Regjeringa som har ansvaret. Skal vi ha en sikker og trygg matforsikring i dette landet må den forankres i lokale ressurser.
Dersom vi da retter fokuset mot det området vi er i nå og den regionen alle her tilhører, så kan vi bare slå fast at dagens jordbrukspolitikk stimulerer til en matproduksjon som er basert på et stort forbruk av innsatsfaktorer som Innlandet er relativt fattige på. Konsekvensen er en produksjon som løsrives fra ressursgrunnlaget, der fokuset på store produksjonsvolumer presser fram sentralisering, import og mindre arealbruk lokalt. Et eksempel er mjølkeproduksjonen, som i dag vektlegger høy mjølkeytelse per ku og er derfor blitt svært avhengig av et stort forbruk av kraftfôr med et betydelig innslag av importerte fôrråvarer. Klimautfordringene i den norske mjølkeproduksjonen får derfor en langt mere vidtrekkende konsekvens enn reduksjon av produksjonsdyr i Innlandet. Hovedutfordringen for norsk matproduksjon ligger ikke i produksjonsmengder, men i produksjonsmåter. Dette krever nytenking og endringer for å fremme produksjonsmåter som vektlegger et vesentlig større innslag av lokale ressurser som i dag er svært lite utnyttet. Innlandet har i daler, høyfjell, flatbygder, sletter, skog og seterområder millioner av fornybare fôrenheter som kan bidra til en bedre matproduksjonen. Men dette krever at de politiske virkemidlene endres fra å stimulere volum, til å stimulere bruk av jord. Og da i særdeleshet: Marginale jordressurser.
Ett avgjørende virkemiddel i denne sammenhengen er den politiske styringen av kraftfôrpris. Alle dyr som spiser gras, kan også spise kraftfôr. Hva slags fôr som brukes, bestemmes i stor grad av den økonomiske differansen mellom produktpris, graskostnad og kraftfôrpris. Desto billigere kraftfôret er, desto mindre lønnsomt er det å fôre drøvtyggere med gras. Og desto mindre er arealet verdt. Prisen på kraftfôret avgjør verdien på jordbruksarealene, og dermed også bruken av dem. En viktig årsak til at lokale ressurser brukes mindre i vår region, er at det ikke lønner seg med dagens lave kraftfôrpris. Kraftfôret er gjennom jordbrukspolitikken nå så subsidiert at kraftfôrprisen er lavere enn graskostnad.
Det er derfor et viktig politisk grep for å nå en mere klimavennlig og miljøriktig matproduksjon at kraftforet blir dyrere slik at verdien av de lokale jordressursene øker. Dette har flere fortrinn. Før det første vil lokale grasressurser bli mere verdifulle og lønnsomme å bruke, og utslipp direkte fra transport av kraftfor reduseres. For det andre vil produksjonsmåten endres til det beste for dyrehelse og senere folkehelsa gjennom en kvalitetsheving av produktene, samtidig som en oppnår direkte klimagevinst sett i den totale sammenhengen. For det tredje vil dette ha stor betydning for næringslivet i Innlandet, særlig relatert foredlingsindustri og turisme.

Det er grunn til å påpeke at en slik endring av produksjonsmåter også er et ledd i en bærekraftig utvikling som virker positivt i det totale klimabildet. Det som skjer i en del land i dag er utarming av jordressurser, senkning av grunnvannstanden og bl.a. for stort forbruk av ikke fornybare ressurser for å presse fram en økt produksjon av mat som ikke er klimavennlig. Forørkning reduserer arealer som kan benyttes til matproduksjonen og reduserer ikke klimautslippene.
Rovdyr
Vi i Bonde og Småbrukarlaget er beredte til hele tida å delta i den samfunnsoppgava vi vil være en del av. Nemlig å produsere mat til en stadig voksende befolkning. Men vi vil absolutt ha et ord med i laget når det gjelder måten dette skal skje på. Her i Oppland som veldig mange plasser ellers i landet har vi rik tilgang på fornybare ressurser som egentlig koster svært lite å bruke i matproduksjonen. Men storsamfunnet og de politiske styresmaktene arbeider sterkt imot oss på dette området. Dere har sikkert nå gjettet at jeg tenker på alle våre utmarksressurser i skog, fjell og vidde. Her er det plass for en miljøvennlig og helsemessig trygg matproduksjon, og fòrressursene er nesten utømmelige. Det som etter hvert setter store begrensninger for å produsere mat på utmarksbeite er den stadig økende utbredelsen av rovdyr. Vi har områder i landet vårt i dag der beitebruk er så godt som avviklet på grunn av at tapet til store rovdyr er så stort at den psykiske og økonomiske belastningen er så stor at ingen orker drive beitebruk. Ulven har helt fortjent fått mye oppmerksomhet de siste månedene. Vi har sett en statsråd som feilberegnet sitt publikum så til de grader at det må være tillat å stille spørsmål det politiske gangsynet. Aldri før har jeg opplevd at en statsråd har blitt regelrett kvistet for åpen fjernsynsskjerm av egne partifeller. Aldri før tror jeg at jeg har opplevd at en statsråd har fått en så hardhendt behandling av Stortinget uten at det har ført til statsrådens avgang. Men dessverre er jeg nokså sikker på at det blir svært lite praktisk handling i ulveforvaltningen i den forstand at det blir jakt. Lisensjakta er slutt om 14 dager, og min spådom er enkel og logisk. Vi får en økning i ulvestammen gjennom vårens valping og vi får en bestand som ligger enda lengre over bestandsmålet enn nå, å slite med gjennom sommeren, og en enda større fellingskvote å krangel om til høsten 2017.
Sjøl om ulven er en lystmorder, og gjør en forferdelig skade der den dukker opp, så må vi nå ikke glømme at vi har flere rovdyr som skal forvaltes. I Oppland så er det fortsatt jerven som er den største skadevolderen. Bestandsmålet av jerv er også overoppfylt. Jervestammen vokser for hvert år fordi vi aldri klarer å felle tildelt kvote i lisensjakta. Slik er det også i år. OBS har sammen med OB og OSG søkt om at det settes i verk tiltak som kan ta ut restkvota, men det er usikkert hva som skjer. Å kompensere uttak av restkvota for jerv ved å gjennomføre hi-uttak fører bare til en totaløkning av stammen, da vi da tar av neste års produksjon. Det er få enkeltsaker OBS arbeider så mye med gjennom et år som rovviltsaker. Dette er helt naturlig da utbredelsen av rovdyr går ut over den totale bruken av utmarka til produksjon av mat, levebrødet til deler av jordbruket og at rovviltforvaltningen berører en stadig økende del av våre medlemmer. Jeg vil anta at rovvilt blir stående kontinuerlig på saklista til OBS også i tida framover. Vi kan rett og slett ikke akseptere at storsamfunnets uvitenhet og mangel på forståelse for distriktsbefolkningens livskvalitet og næringsgrunnlag skal få feste seg mere enn det har gjort. Vi må også på dette område kjempe en kamp for våre rettigheter og jeg tror det er lett å finne allianser i denne sammenhengen. Likevel må vi huske at motkreftene er store, og at det er stort sett dokumentasjon fra virkelighetens verden som duger. Men, vi har noe som disse motkreftene våre ikke har. Vi har kompetansen. Vi veit hva en ulv og en jerv kan utrette. Vi veit hvordan disse dyrene opptrer. Vi veit at fyller vi utmarka med rovvilt så er det slutt på den to-delte målsettingen. Da har vi tapt den muligheten vi har til å produsere mat på utmarksressursene våre, og må ty til klimafiendtlig import for å ha mat. Vi får et distrikts-Norge som gror igjen, og mange matprodusenter mister næringsgrunnlaget.
Da skal jeg avslutte med også her å stille spørsmålet «Hvor vil vi med jordbruket i Oppland»? Og kanskje også føye til vil det bli noe jordbruk i hele Oppland i framtida?

Ønsker vi å forsterke enda en gong farten på store endringer i bruksstrukturen. Ønsker vi mere sentralisering og ei utvikling av jordbruket i retning industrialisering, øke produksjonen på mere importert fòr, og derav en lavere sjølforsyningsgard. Brakk-legge norsk areal, særlig i marginale områder. Svekket tollvern som gjør hele jordbruket mere sårbart uansett struktur, mindre budsjettstøtte og mindre politisk styring av den norske matproduksjonen. Frislipp som overlater styringa av matproduksjonen og matsikkerheten i Norge til markedskreftene. Null beredskap. Er det dette vi ønsker så sitt vi ganske rolig og sier ingenting.
Men dersom vi ønsker å ta vare på den jorda vi har og bruke den der ho ligger, og dersom vi ønsker å produsere mest mulig av maten vår på norske ressurser for på den måten å sikre mat til en økende befolkning. Dersom vi vil ha en matberedskap som gjør oss mindre sårbare i forhold til naturkatastrofer, klimaendringer og handelsblokader mine damer og herrer, Da skal jeg love dere at vi må brette opp ermene og jobbe hardere enn noen gang mot det politiske regimet i Norge. Hundreåringen har arbeidsoppgaver. Hundreåringen har pågangsmotet og kunnskapen. Vi skal lykkes.

Terje Holen overlot fylkeslederansvaret til Svenn Arne Lie fra Tretten.

Jordbruksforhandlingene

** Jordbrukets krav ble lagt fram 26. april, og staten kom med sitt tilbud 5. mai.*
** Jordbruksorganisasjonene krevde 1,45 milliarder kroner. Det utgjør 31.700 kroner per årsverk. Av dette er 1,15 milliarder kroner økt budsjettstøtte.*
** Statens første tilbud i jordbruksoppgjøret hadde en ramme på 410 millioner kroner. Det siste tilbudet fra staten før bruddet i forhandlingene 16. mai, var på 550 millioner kroner.*
** Bruddet innebar at statens opprinnelige tilbud ble oversendt Stortinget og næringskomiteen.*
** Regjeringens samarbeidspartier Venstre og KrF ville ha mer penger til bøndene enn regjeringspartiene Høyre og Frp.*

** Venstre forlot deretter samtalene med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SV, for nok en gang å henvende seg til Høyre og Frp med sitt eget forslag til løsning.*

26. juni ble det inngått avtale mellom partene med en ramme på 625 mill.

Fra aksjonen «Norge trenger bonden» i Oslo 23.mai.

Innspill fra OBS til NBS sitt forhandlingsutvalg

Oppland Bonde og Småbrukarlag vil ved årets Jordbruksforhandlinger vektlegge følgende prinsipper for de endringene som er nødvendige i jordbrukspolitikken:
Økt kraftfòrpris for mer og bedre arealbruk
Bruke handlingsrommet i tollvernet til å øke produsentpriser
Flytte tilskudd fra volum og bygninger til jord
Jordbruksforhandlingene mellom jordbrukets faglag og staten, ved Landbruks- og matdepartementet, er en forberedelse til Stortingets behandling av jordbruksoppgjøret.
Paragraf 1 i Hovedavtalen for jordbruket redegjør for forhandlingenes formål:
«Avtaleverket for jordbruket har til formål å regulere tiltak som er egnet til å fremme fastlagte mål for jordbruket.
Det er viktig å understreke at stortingsrepresentantene har ansvar for, og myndighet til, på sjølstendig grunnlag å vurdere hvorvidt resultatet av jordbruksforhandlingene gir en utvikling som er i tråd med Stortingets fastlagte mål for jordbruket.

Økt kraftfòrpris:

Norsk jordbruk bruker i all hovedsak sine arealer til husdyrproduksjon, enten som gras eller korn til kraftfòr. I tillegg kommer et stort potensiale for høsting av utmark.
Prisforholdet mellom gras og kraftfòr avgjør hva husdyra spiser, hvilke, og hvor mye, arealer som brukes. Kraftfòrprisen avgjør verdien på norske arealer.
Norsk Bonde og Småbrukarlag må ved årets jordbruksforhandlinger bryte med denne utviklingen. Norsk jordbruk skal baseres på egne ressurser. Arealbruken må opp og matsikkerheten forsterkes. For å få lønnsomhet i planteproduksjonen, må kraftfòrprisen

økes. Dette gir lavere kraftfôrforbruk, redusert kraftfôrimport, økt bruk av norske ressurser og høyere sjølforsyningsgrad.

Økte produsentpriser:

Produsentprisen skal sikre nødvendig volum og kvalitet slik at forbrukere erfarer stabile priser for god kvalitet i tråd med etterspørselen i markedet. Tollvernet skal sikre at markedsinntektene i produksjonen av matvarer, står i forhold til det norske kostnads- og inntektsnivået.

Handlingsrommet i tollvernet er større enn det gis inntrykk av, men i dag er fokuset på at produsentprisene skal holdes lave for at volumene skal være høye. Produksjonskostnadene er høyere enn markedsinntektene. Det er i dag for mye tilskudd til produksjon av volum som markedsprisene bør finansiere. Dette kan ikke fortsette. Jordbruket må hente mer av sin bruttoinntekt fra markedet gjennom økte produsentpriser.

Tilskudd til jord:

Tilskuddene i norsk jordbruk skal brukes for å gjennomføre jordbrukets samfunnsoppdrag dersom markedsprisene ikke ivaretar dette. Tilskuddene skal ikke finansiere volum. Det er jorda som er verdiene i jordbruket som markedsprisene ikke alltid kan ivareta. Kvalitet, fruktbarhet og miljømessig bærekraftig arealproduktivitet i jordbruksjorda, må vektlegges mye mer når fellesskapet bevilger tilskudd til jordbruket. Nydyrking, grøfting og gjerder og beite i utmark må prioriteres foran støtte til volum og store fjøs.

Beitetilskudd:

Oppland Bonde og Småbrukarlag mener beitetilskuddene må styrkes. Dette gjelder både tilskudd for innmark og utmark.

Begge satsene må økes. Særlig for å stimulere til økt bruk av beite i produksjon av storfekjøtt, er dette viktig. Det er i denne forbindelsen viktig å få klare definisjoner på hva som er innmarksbeite. Arealer som ikke kan høstes rasjonelt på grunn av at de f eks er for bratte bør defineres som innmarksbeite. Det samme gjelder områder med moderate innsalg av lauvskog.

Beitetilskudd fører til at mat produseres på ressurser som ellers ikke blir benyttet, og må utformes slik at de ivaretar dyrevelferd, utnytter fòr-ressurser, og gir god pleie av kulturlandskapet. Aktiv beitebruk er viktig også for andre næringer som reiselivet, og det gir et helt annet visuelt bilde enn et kulturlandskap som holdes ved like gjennom tilskudd som gjør bruk av landskapspleie utført med tekniske hjelpemidler mulig.

Oppland Bonde og Småbrukarlag mener at en virkemiddelbruk slik vi beskriver her er positivt for bruk av arealer, bruksstruktur, opprettholde distriktsjordbruket, og å motvirke sentralisering av matproduksjonen.

Kvalitetstilskudd storfe:

Kvalitetstilskuddet for storfe bør styrkes. Her bør en trekke sterkere inn produksjonsmåten. Gras-feed er en kvalitet som bør premieres, og som stimulerer til økt bruk av gras og mindre kraftfor i produksjonen av storfekjøtt.

Kvalitetstilskudd lam:

Etter et omstillingsår med halvert kvalitetstilskudd lam er vi nå tilbake ved utgangspunktet på kr 500 per lam klasse O eller bedre. Sjøl om det nå er overskudd av lam må dette tilskuddet ikke brukes til å redusere lønnsomheta. Et tiltak for å redusere overproduksjon av lam kan være å øke produktprisen per kg i vektgruppene 16-20 kg slaktevekt, og deretter redusere prisen relativt sterkt for tyngre vektgrupper. Dette praktiseres i dag for gris, der vekter under 67 kg og over 85 kg har lågere pris enn gruppa 67-85 kg.

Virkemidler som gir inntektsøkning- inntektsutjevning og sikrer bruk av areal:

Driftsvansketilskudd med miljøprofil, som bidrar til bruk av matjordarealer med klare driftsulemper, i alle jordbruksområder.

For å redusere inntektsforskjeller mellom produksjoner og mellom bruksstørrelser og geografiske områder er det avgjørende at alle tilskuddsordninger knyttet til produksjon og bruk av areal får gjeninnført strukturprofil.

Særskilt for produksjon av storfekjøtt mener vi det viktig å styrke det første årsverket. Driftstilskuddet bør slå inn ved ca 22 ammekuer. For å stimulere til at antall mordyr i kjøttproduksjonen av storfe økes må også husdyrtilskuddet styrkes betydelig.

Markedsordninger:

Oppland Bonde og Småbrukarlag mener det er avgjørende at god markedsregulering av de forskjellige produksjoner opprettholdes. De fleste produksjoner er i dag tatt ut av målprissystemet og prissetting er overlatt i stor gard til markedsregulator. Ved opphør av markedsreguleringsansvaret vil da markedet aleine få styringa over prisfastsettinga for produktene. Dette kan gi store utfordringer i enhver situasjon der produksjon og marked er i den minste ubalanse. Erfaringer fra produksjoner der ordningen i praksis ikke eksisterer fører til f eks kontraktproduksjon og da bestemmer markedet på egen hånd om produktene får tilgang til forbrukeren.

Stortingsmeldinga legger opp til å fjerne eller svekke de fleste markedsbalanseringsordningene, og vi legger ved som eget notat en uttalelse som går spesielt på produksjon av geitemjølk

Investeringsvirkemidler:

Oppland Bonde og Småbrukarlag mener at de regionale partnerskapene må styrkes. Det må utformes regler og føringer for bruken av de bedriftsrettede innvesterings-virkemidlene. På denne måten kan en få ei bedre utvikling i områder som opplever nedgang i distriktsjordbruket og sentralisering av produksjonen. Gjennom en aktiv styring av investeringspolitikken kan en sikre at små og mellomstore bruk får del i samfunnets midler til vedlikehold og fornyelse av driftsapparatet uten at produksjonen økes. I tillegg vil en med dette sikre arbeidsplasser.

Klima og miljø:

Det er et viktig politisk grep for å nå en mere klimavennlig og miljøriktig matproduksjon at kraftforet blir dyrere slik at verdien av de lokale jordressursene øker. Dette har flere fortrinn. Før det første vil lokale grasressurser bli mere verdifulle og lønnsomme å bruke, og utslipp direkte fra transport av kraftfor reduseres. For det andre vil produksjonsmåten endres til det beste for dyrehelse og senere folkehelsa gjennom en kvalitetsheving av produktene, samtidig som en oppnår direkte klimagevinst sett i den totale sammenhengen. Det er grunn til å påpeke at en slik endring av produksjonsmåter også er et ledd i en bærekraftig utvikling som virker positivt i det totale klimabildet. Det som skjer i en del land i dag er utarming av jordressurser, senkning av grunnvannstanden og bl a for stort forbruk av ikke fornybare ressurser for å presse fram en økt produksjon av mat som ikke er klimavennlig. Forørkning av store arealer reduserer arealer som kan benyttes til matproduksjonen men reduserer ikke klimautslippene.

Velferdsordninger:

Det er viktig for jordbruket som næring og for rekruteringa at refusjonsordningen for ferie og fritid opprettholdes. Ordningen bør styrkes, og utformes slik at refusjonen står i forhold til det reelle arbeidsforbruket. En godt fungerende avløser-ordning er også viktig for å ivareta produksjoner og dyrevelferd i brukerens fravær. Ordningen bør sikre en mulighet for avlønning som gir rom for kvalifisert avløser. Ved avvikling av ordningen og overføring av midlene til andre ordninger vil føre til at ordningen svekkes og på sikt bli borte. Tidligpensjonsordningen er fortsatt viktig for å sikre eierskifte før brukeren oppnår pensjon gjennom folketrygden.

Link til jordbruksavtalen:
http://www.smabrukarlaget.no/sfiles/8/71/4/file/jordbruksavtale-2017-2018.pdf

Landsmøte

Ble arrangert på Clarion Hotel og Congress på Gardermoen 4. og 5. november. Det var 24 utsendinger fra 14 lokallag. Som ungdomsrepresentant fra fylket møtte Oda Aulstad Kvisberg fra Gausdal. I representantskapet møtte Svenn Arne Lie og Elin Rømyhr Haugen. Fylkessekretær Annette Jørstad møtte som observatør. På Smaken av Norge stilte Kathrin Aslaksby med oster fra Olestølen Mikroysteri, kjeskinn fra Nørrestogo Skigard, Spekepølse av økologisk kjekjøtt, ekte brunost av geit kokt i jerngryte på stølen, pultost fra Strandmo, dessertost fra Vikabråten og Solglad fra Solheim ysteri. OBS solgte også gensere med rund hals og hette på egen stand.
I forkant av Landsmøte ble det arrangert forsikringssamling, rovviltseminar, seminar om lokalmat og ungdomsseminar.
Kjell Erik Brandstadmoen fra Ringebu ble valgt inn i styret i NBS, Ole Tvete Muriteigen ble foreslått av valgkomiteen som ny ordfører, men tapte valget etter benkeforslag på sittende ordfører Per-Anton Nesjan.
Merete Furuberg ble gjenvalgt som leder, Ragnhild Elvestad, Troms og Torbjørn Norland, Rogaland ble gjenvalgt, Ragnhild som organisatorisk nestleder og Elin Bergerud ble ny politisk nestleder. Kristian Ekre fra Nord-Fron ble valgt som 5. vara til styret.
John Ivar Tofte fra Heidal ble valgt inn i ungdomsutvalget. Det var innsendt 7 forslag fra lokallag og fylkeslaget i Oppland.
Størst fokus fikk forslaget fra OBS om å offentliggjøre NBS sitt utgangskrav før forhandlingene med Bondelaget:

«Det er behov for synliggjøre alternativer til rådende utvikling i jordbrukspolitikken. Dagens praksis med hemmelighold rundt kravene i jordbruksforhandlingene, er forvirrende, unødvendig og ødeleggende for Norsk Bonde og Småbrukarlags muligheter for å sette dagsorden i jordbrukspolitikken. Vi må være åpne, offensive og sjølstendige. Da må vi også være synlige.
NBS utformer et eget kravdokument til de årlige jordbruksforhandlingene, men dette dokumentet offentliggjøres ikke før jordbruksforhandlingene er ferdigstilt. Dette kravet er rotfestet i vår politikk og i våre ideer om hvordan norsk jordbruk skal utvikles. Det er i dette kravdokumentet at vår jordbrukspolitikk konkretiseres. Dette kravdokumentet må derfor bli offentlig og tilgjengelig slik at det kan bli en synlig del av jordbruksdebatten. Særlig i den korte perioden jordbrukspolitikk er på agendaen under jordbruksforhandlingene.»

Vedtaket i Landsmøte ble: Landsmøtet ber styret om å forbedre formidlingen av innholdet i NBS sitt arbeidsdokument (primærkrav), både gjennom forarbeid og gjennomføring av jordbruksforhandlingene. Styret vil legge fram en grundigere utredning i representantskapet 2018.

Etter leders tale hadde Landbruks- og matminister Jon Georg Dale innledning om Regjeringens landbrukspolitikk. Dette ble fulgt opp av paneldebatt mellom han, Torgeir Knag Fylkenes, stortingsrep. Fra Troms, Geir Pollestad (SP) stortingsrep. Fra Rogaland, Steinar Reiten (Krf) stortingsrep. Fra Møre og Romsdal og Merete Furuberg.

STØTT VÅRE ANNONSØRER. DE STØTTER OSS!

Opplandsbenken

Smaken av Norge. Oppland sin stand ved Kathrin Hofman Aslaksby

NORGESFÔR

www.norgesfor.no

Såfrø
Spør oss om vårt utvalg på både konvensjonelle og økologiske frøblandinger til surfôr, høy, beite og grønnfôr.

Rundballeplast
Vi tilbyr flere varianter av rundballeplast både til surfôr og halm.

Ensilering
GrasAAT Lacto, GrasAAT Plus og maursyre leveres i ulikt kvantum etter behov (25l, 200l, 1000l, bulk). Vi tilbyr også Kofasil-produkter.

Norgesfôr Vinstra Bruk
Tlf 61 29 01 20
www.vinstra.norgesfor.no

Norgesfôr Ottadalen Mølle
Tlf 61 21 18 20
www.ottadalen.norgesfor.no

Strand Unikorn
Tlf 62 35 15 00
www.strandunikorn.no

Freda rovvilt

Året startet med oppfølging av departementets stopp av lisensjakt på 47 ulv vedtatt av nemdene innen ulvesona 2016. Denne kvoten ble redusert til 15 ulv utenfor ulvesona rett før jul av KMD etter klage innsendt av ulike verneorganisasjoner. Dette førte til store protester og demonstrasjon i Oslo 16. januar. Det er ulike oppfatninger om hvor mange som deltok under demonstrasjonen og antallet anslås fra 2500 til 5000. Fra Oppland ble det satt opp en buss og en rekke kjørte inn med egne biler. Aksjonen fikk tittelen: Markering for en demokratisk ulveforvaltning.
Faglaga og Sau og Geit i Oppland ba om et møte med Stortingsrepresentantene fra Oppland om saken og dette møtet ble avholdt på Stortinget 17. januar. Det ble sendt inn til departementet en rekke juridiske utredninger både fra USS, faglag, næring og jegerorganisasjoner, som mente det var grunnlag både i norsk og svensk rett for å opprettholde lisenskvota på 32 ulv innenfor ulvesona. NBS sendte brev til departementet om dette den 27.februar hvor de støttet Landbruks- og matdepartementets vurdering som var i strid med Klima- og miljødepartementet i saken.
På bakgrunn av KMD sin avgjørelse om å overkjøre nemdenes vedtak, la rovviltnemda i region 5 og 3 ned sine verv. Mange lokale skadefellingslag i Hedmark og Oppland la også ned sine verv.
Deretter ble KMD instruert av stortingsflertallet om å endre Naturmangfoldloven og rovviltforskriften slik at andre hensyn enn skadepotensiale på beitedyr, ble ivaretatt som grunnlag for uttak av ulv. Disse endringene ble ikke gjort før jaktsesongen var forbi og dermed ble det ikke felt mer enn 15 ulver jaktsesongen 2017. Det ble vedtatt og gjennomført radiomerking av flere ulver i Slettåsreviret for å finne ut om de er så nærgående som folk i området påsto.
Nemdene tok da opp igjen sine verv sen vår 2017. På nytt vedtok nemda i region 5 ny lisenskvote for ulv 2017/2018 på 12 ulver utenfor ulvesona i Akershus og Hedmark utenfor områdene som benyttes av Julussa- og Osdalsflokken. At det tas ut inntil 24 ulv innenfor de to helnorske revirene Julussa, Osdalen og Slettås. Dette ble pånytt innklaget av WWF hvorpå Slettås ble tatt ut av lisenskvota. Da gjensto det inntil 16 ulver i Julussa og Osdalen. Forvaltningen antok at begge flokkene hadde rundt 8 ulver i hvert revir. WWF stevnet deretter saken inn for Tingretten og fikk medhold i en forføyning på midlertidig stopp i uttaket på ulv. Det var til da tatt ut 5 ulver utenfor de to flokkene. Staten gjorde da klart at de la til grunn den Skandinaviske ulvebestanden ovenfor retten og vedtok at jakta skulle gjennomføres. På nytt stevnet WWF staten inn for Tingretten, men denne gang ga ikke retten WWF medhold. Det ble gjennom desember og januar -18 felt 16 ulver i Osdalen og 6 i Julussa. Det ble søkt om ytterligere felling da jaktlagene kom over flere individer. Minst 3 til i Osdalen og 2 til 4 i Julussa. I skrivende stund er ikke disse søknadene ferdig behandlet.

I mai 2017 startet en ulvetragedie sør i Oppland som skulle vare hele sommeren. Starten var ulveangrep i Hurdal kommune i Akershus. Disse angrepene flyttet seg raskt over til Hadelandområdet. Det ble iverksatt skadefelling både i Akershus og Oppland, men ulven lot seg ikke felle. Skadene flyttet seg videre nordover til Toten og Søndre Land og etter hvert som sommeren skred fram var det dokumentert over 300 skadde og døde sau og lam. Gjennom perioden ble det sanket sau, flyttet sau og en rekke møter med beitenæring og kommuner ble avholdt. I forkant av angrepene var det gjort lite i kommunene for å forberede et ulveangrep, noe som gjorde starten og gjennomføringen mer trøblete enn nødvendig. Det skal likevel sies at både jegere, faglag og kommuner gjorde et godt stykke arbeid når de først kom i gang. Det ble på et tidspunkt også hentet inn sporhunder fra Sverige uten at disse lyktes. SNO var i området med råd og tips og noe praktisk deltakelse. Det var også tvil om det kun dreide seg om en ulv. Når ulven omsider ble felt i slutten av juli, ble det konstatert, gjennom dna, at dette var rett individ. Til sammen ble det erstattet 758 tapte sau og lam etter herjingen.

Det ble også ulveangrep i Ringebu i perioden hvor det ble erstattet 184 sau og lam hvorav 11 hadde tilhold i Øyer.

Evaluering av regional rovviltforvaltning. *Innspill sendt NBS med høringsfrist 15.2. Innsendt 20.1. Innspillet ble lagt til grunn for NBS sin høringsuttalelse.*

Innlandsplattformen *Deltakelse av Annette Jørstad i møte den 12.01. Andre deltakere: Bonde- og Småbrukaralgene, Bondelagene og Sau og Geit i Østfold, Akershus, Hedmark og Oppland, Viken og Mjøsen Skog, Norskog, Oppland og Hedmark USS, Norsk Almenningsforbund, Svahken sitje, NJFF Hedmark, Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk, Elverum USS/SP.*
Planlegging av aksjoner: Deltakelse på galleriet i Stortinget under redegjørelse fra Klima- og Miljøminister Helgesen 17.januar angående stopp i ulvejakta og aksjon fakkeltog «En budstikke fra skogene» 16. februar.
Forebyggende uttak og skadefelling av rovvilt 2017. *Brev til Fylkesmann i Oppland av 27.3. fra Bonde- og Småbrukarlaget, Sau og Geit og Bondelaget i Oppland.*
Evaluering av regional rovviltforvaltning ag forvaltning av kongeørn. *Brev til KMD-minister Helgesen av 15.2. fra Bonde- og Småbrukarlaget, Sau og Geit og Bondelaget i Oppland.*

Beredskap freda rovvilt i beitesesong. *Brev fra OBS til Fylkesmann i Oppland av 24.4. med anmodning om å sende oppfordring til kommunene om avholdelse av informasjon og beredskapsmøter før beitestart. Fylkesmannen ved Harald Klæbo ba OBS om å sende denne oppfordringen. Det ble gjort til alle kommuner 28.4.*

Forslag til prøveordning hvor skadefelling på jerv blir flyttet til vintersesongen *av 23.10. til rovviltnemda fra Bonde- og Småbrukarlaget, Sau og Geit og Bondelaget i Oppland. Også innsendt fra Nord-Fron kommune.*
Avslag på søknad av 3.1.18. fra Fylkesmann i Oppland.

Sauemasakren – en varsla katastrofe*. Leserinnlegg av 14.6. sendt Nationen, Bonde- og Småbruker, Hadelendingen, GD, OA og Toten blad.*

Rovdyrerstatning: *Møte for medlemmene i Bonde- og Småbrukarlaget, Sau og Geit og Bondelaget i Oppland med veiledning for utfylling og prosedyre ved søknad rovdyrerstatning. Arrangører: Bonde- og Småbrukarlaget, Sau og Geit og Bondelaget i Oppland. Sidsel Røhnebæk fra FMLA deltok.*

Drøftingsmøte. *NBS, NB, NGS og fylkesorganisasjonene i Akershus og Oppland 24.10. Informasjon mellom aktørene med bakgrunn i ulveangrepene gjennom beitesesongen. På vegne av OBS deltok Terje Holen.*

Ansvarlig rovviltutvalg, Bjørn Rustestuen har deltatt på følgende:
I april møte med SNO angående rovvilt observasjoner og uttak av spesielt jerv
Ellers ble det i april måned nedlagt et betydelig arbeid i å opprettholde tilfredsstillende rovvilt ekvipasjer i fylket.
I mai lå det store fokuset på ulv. Møte om beredskapsplan på Østre Toten. Innkallelse til dugnad på Gran kommune kadaver søk.
I november ble det avholdt beitemøte med rovvilt fokus i Oslo
Desember ble det avholdt møte på Blestad. Innlandsplattformen avholdt møte med fokus på ulv.

Utover sommeren og høsten ble det avholdt totalt 4 møter angående Ulv på Lygna.
Det ble foregående år avholdt 7 møter i Rovviltnemda.

Bjørn Rustestuen og Astrid Olstad har møtt som observatører på de fleste møtene i rovviltnemda samt dialogmøte med nemda 9.11. Annette Jørstad har møtt på to av møtene angående ulvesituasjonen. Ett på Lyngna og ett på Gran rådhus.

Erstatta tap 2017*: Kilde FM i Oppland.*
Av 5286 sau og lam søkt erstattet, ble 3209 dyr erstattet. Flest dyr ble erstattet som tatt av jerv (1220), deretter, ulv (905), gaupe (550), bjørn (133) og kongeørn (89). I tillegg ble 312 dyr erstattet som tatt av uspesifisert fredet rovvilt.

Oversikt over ulvens herjinger i Hurdal, Hadeland og Toten

Andre aktiviteter gjennom året

Datakurs for nybegynnere *– Arrangører OBS og OBL med støtte fra Fylkeskommunene gjennom RULL-midlene. Gjennomført via Karriere Oppland. Kurset ble gjennomført på Leira og Lena med til sammen 20 deltakere. Det ble gjennomført 48 timer opplæring hvert sted. Kurset gikk delvis i 2016 og 2017.*

Mentorordning. *Møte og informasjon om Norsk Landbruksrådgivning Innlandet sin oppgave med gjennomføring av prosjekt med kobling mellom mentor og ny, ung gardbruker den 19.1. Det ble gjennomført 10 par og tilbakemeldingene var svært positive på ordningen. Videreføres i 2018 med inntil 15 nye par.*

Åpent møte – Hva vil vi med jordbruket i Oppland *– Arrangør OBS. Innledere: Åge Skinstad, NHO Innlandet. Per Roskifte, Norgesgruppen. Iver Erling Støen, LO. Liv Bjerke,*

Reiseliv Oppland. Paul Lindvigsmoen, Naturvernforbundet. Svenn Arne Lie, Statsviter og senere leder av OBS. Sted: Norsk Vegmuseum, Øyer den 14. februar.

Møte med Tyr *Oppland-Hedmark før jordbruksforhandlingene den 24. 2.*

Studietur Røros *– Arrangør OBS i samarbeid med Kulturminnefondet med økonomisk støtte fra Fylkesmann gjennom BU-midlene. 30. og 31. mars. 19 deltakere. Mål for turen: Inspirere bønder og næringsutviklere i kommuene rundt regionsentre for større satsing og samarbeid om lokalmat, foredling, reiseliv, kultur og markedsføreing. Simen Bjørgen i Kulturminnefondet deltok som guide og programtilrettelegger.*

Lam før påske *– Arrangører OBS og OGS i samarbeid med Nortura og Kiwi. Lokallagene i OBS og OGS sto for grilling og gjennomføring. Grilling og servering av lam utenfor Kiwibutikker flere steder i fylket. Nortura holdt grillkjøtt og butikkene fylte opp med lammeprodukter i sine butikker. Det ble grillet på følgende steder:*
Kiwi Røyslimoen i Lillehammer, Kiwi Øyer, Kiwi Gausdal, Kiwi Ringebu, Kiwi Vinstra, Kiwi Kvam, Kiwi Otta, Kiwi Dombås, Kiwi Beitostølen, Kiwi Aurdal og Kiwi Dokka.
Arrangementene ble bredt annonsert og det ble laget og utdelt en brosjyre til handlende og andre.

Matmarkering i by`n. *Arrangører: Fåberg, Gausdal og Øyer-Tretten BS i samarbeid med OBS og ungdomsutvalget i NBS. Økonomisk støtte fra Fylkesmann gjennom BU-midlene. Gjennomført 1. april i Lillehammer by. Tema matkasting. Utarbeidelse av brosjyrer, roll-ups, t-skjorter og handlenett. Handlenettene ble delt ut med innhold av «rare» gulerøtter og løk. Det ble kokt og delt ut erterkål og møssmørsuppe.*
Fokusområder: Enkel og rimelig mat, mattradisjoner, mat laget av produkter en ellers ville kaste. Datomerking og tips for hvordan lukte og kjenne. Mat i løs vekt for å unngå å kjøpe mer enn en spiser. Emballering og miljø. Et vellykket arrangement som viste at særlig unge er opptatt av mat og matkvalitet, mens de eldre er mest opptatt av trygg mat. I tillegg ble det delt ut poser med Honningurtfrø for å fremme de pollinerende insektene sin viktige rolle i matproduksjonen.

Stortingsvalget.
Møte med Oppland AP. *5. mai inviterte OBS representanter for Oppland AP til møte hos Trond Klaape i Gausdal. Det ble orientert om Klaape gård, økonomien i regionen, jordbrukspolitikkens virkninger i Skåbu, norsk jordbruk - hvor står vi, hva vil vi, hva gjør vi. Møtet var uformelt og ga mange nyttige utvekslinger av kunnskap og tanker. Det ble servert gryte av ung sau kokt i øl sammen med rotgrønnsakspure og omvisning i fjøset. Deltakere: Fra OBS: Svenn Arne Lie, Svein Løken, Annette Jørstad, Kristian Ekre og verten Trond Klaape. Fra AP møtte stortingsrepresentantene Tore Hagebakken og Rigmor Aaserud. Hilde Kristin Holtesmo 4 kandidat på stortingslista i Oppland. Ordfører i Gausdal, Hans Oddvar Høistad og partisekretær Jan Torkhagen.*
Lillehammer SV*- invitasjon til foredrag og paneldeltagelse. 10.august. Biblioteket på Lillehammer. Annette Jørstad holdt foredrag og deltok i paneldebatt på vegne av OBS. Øvrige innledere og paneldeltakere: Audun Lysbakken, Erling Segelstad, Hans Olav Lalum. Ordstyrer: Anne Lise Fredlund. Om lag 50 tilhørere.*
Spørreundersøkelse. *OBS sendte ut spørreundersøkelse utarbeidet av NBS til listekandidatene fra Oppland den 21. august. Det kom svar tilbake fra SP, MDG, V og SV.*

Fellesarrangement med Lillehammer Sjakkselskap. *8. mai ble medlemmer av OBS og sjakklubben invitert til hyggelig sammenkomst i sjakklubbens lokaler i Lillehammer. Det ble orientering om sjakk og bøndenes betydning spesielt. Samtale om jordbruk og servering av kake med sjakkmotiv. Arrangementet fikk god mediedekning.*

Matauk – Lillehammer-regionens totale matsatsing. *Svenn Arne Lie og Annette Jørstad var i møte med Henning Holmbakken 30.mai for å diskutere temaet matsatsing og eventuelle tiltak for utnyttelse av lokalene til Gilde i Industrigata som blir ledig fra nyttår.*

Landsstevne i Bygdeungdomslaget. *Etter invitasjon avholdt OBS stand på den åpne Bygdedagen 22. juli. Årets landsstevne ble avholdt på Jørstadmoen, Lillehammer. Det ble rigget stort telt og laget suppe på ung sau med rotgrønnsakspurè for utdeling. Suppe og purè ble laget dagen før på Klaape gard i Svatsum av Terje Holen, Trond Klaape og Harald Ove Foss. Det ble delt ut brosjyrer og salg av gensere og t-skjorter. Håkon Grindstuen var transportør og elektriker, mens organiseringa ble gjort av fylkeskontoret. Svenn Arne Lie, fylkesleder, Håkon Grindstuen, leder av Fåberg BS, Therese Rudi, leder av ungdomsutvalget i OBS, Oda Aulstad Kvisberg, medlem av ungdomsutvalget i OBS og Annette Jørstad, fylkessekretær, deltok på standen.*

Ressursbruken i organisasjonen. *Etter henvendelse fra Fåberg BS i brev av 14.3. ble det sendt brev til NBS 22.5. hvor det ble bedt om et møte for å diskutere fordeling av kontingentrefusjon. Møtet ble avholdt 6.9. med landsstyret. Annette Jørstad, fylkessekretær og Elin R. Haugen, nestleder i OBS møtte og la fram saken. Styret i NBS fattet følgende vedtak i saken: «Styret tar innspillet fra Oppland Bonde- og Småbrukarlag til orientering. Organisasjonsutvalget får ansvaret for å følge opp saken. Organisasjonsutvalget kan knytte til seg andre personer etter behov. Styret gir organisasjonsutvalget i oppdrag å utarbeide forslag til opplegg for kartlegging av situasjonene i alle fylker, der fylkene også skal komme med innspill til hvordan utfordringene kan løses. Organisasjonsutvalget skal vurdere alle innspill og legge disse fram for styret.»*

Lena-Valle vgs 100 år. *23.sep. arrangerte Lena-Valle åpen dag med stands og utstillinger. OBS deltok med informasjon om OBS sin rolle for starten på jordbruksutdanningen for småbrukere og spesielt om OBS sin rolle for oppstarten av Oppland Småbruks- og Hagebruksskole som senere ble til Valle landbruksskole. Det var laget et eget historisk infonotat til utdeling under arrangementet. OBS stilte også med utstillinga: Bureiseren. Terje Holen deltok gjennom arrangementskomiteen på vegne av OBS og sto ansvarlig for bureiserutstillinga. Elin R. Haugen var ansvarlig for OBS sin stand på vegne av fylkeslaget. Toten og Biri-Vardal BS stilte med mannskap på OBS sin stand.*

1.november ble det festarrangement i festsalen på Valle. Fylkesleder Svenn Arne Lie deltok på vegne av OBS. Han overrakte jubileumsgave fra OBS og holdt en kort hilsningstale til jubilanten. Terje Holen deltok på vegne av jubileumskomiteen.

Nye/ombygg driftsbygninger. *Arrangør OBS. I mai ble det utsendt et skriv for å kartlegge interessen blant medlemmene for å se nærmere på hvordan en kan bygge/fornye driftsbygninger med lave kostnader. Det var stor respons og møtet ble avholdt på Vinstra 10.oktober. Der presenterte Svenn Arne Lie tips fra sin studietur til Sven Arne Veshovda i Stavanger. Det møtte 7 medlemmer som var interessert i tips og råd i anledning planer for utbedringer/nybygg.*

Regionale møter. *OBS inviterte til 3 regionale møter. Tema: Ny landbrukspolitikk. For Vest-oppland i Hunndalen 28. sep. For Valdres i Aurdal 28. sep. For Gudbrandsdalen i Vågå 26.sep.*

Inspirasjonsturer for kvinner. *Arrangører OBS, OBL og Fylkesmannen med støtte fra Fylkeskommunen gjennom RULL. Ette fjorårets vellykkede turer ble det arrangert to studieturer. En til Valdres, 14. okt. og en til Hadeland, 21.okt. Turen til Hadeland måtte dessverre avlyses grunnet lav påmelding, mens turen til Valdres ble gjennomført med gode tilbakemeldinger.*

Ungdomsseminar. *Ungdomsutvalget i OBS inviterte til ungdomsseminar 21. og 22. okt. De la ned mye arbeid i et godt program og arrangementet var offentliggjort både på mail og sosiale medier flere ganger forut for påmeldingsfristen og ved utsatt frist. Det lyktes likevel ikke å få nok deltakere til at seminaret kunne gjennomføres.*

Temakonferansen – særmøte. *Annen hvert år avholdes det temakonferanse i regi Landbruksråd Innlandet. Dette gikk av stabelen 14. november på Scandic Hafjell i Øyer. Her deltar tillitsvalgte og utvalg innen landbruksfamilien i både Hedmark og Oppland. Det samlet 270 deltakere. Flere av faglagene og samvirkeorganisasjonene avholder særmøter i sammenheng med temakonferansen. Disse ble avholdt 15. november. Styrene i Oppland og Hedmark BS avholdt felles særmøte med fokus på regionalt næringsprogram, fylkessammenslåing, ny landbrukspolitikk, ungdomsarbeid, og organisasjonshåndbok.*

Telefonmøter med fadder. *Merete Furuberg var fadder for fylkeslaget gjennom året. Det ble gjennomført 2 telefonmøter mellom fadder, lokallag og fylkeslaget. Den 3.5. og 18.9.*

Møte med Tine Lillehammer produsentlag *19.12. etter invitasjon. Tema sonegrenser for arealtilskudd og distriktstilskudd melk og kjøtt.*

Organisasjonshåndbok for lokallag. *Utarbeidet gjennom året ved fylkessekretær Annette Jørstad i OBS. Gjennomgått av arbeidsutvalget for fylkessekretærer og oversendt organisasjonsutvalget i NBS. Gjennomgått av styret i NBS og framlagt landsmøte 2017. Ligger i godkjent form på hjemmesiden til NBS:*
http://www.smabrukarlaget.no/sfiles/7/06/4/file/organisasjonshandbok-nbs.pdf

Møte med Oppland Arbeiderparti på Klåpe gard i Svatsum 5.mai.

Grilling av lam før påske.

Stand på landsstevne i Bygdeungdomslaget 22.juni. Fra v: Oda Aulstad Kvisberg, Therese Rudi, Håkon Grindstuen og Svenn Arne Lie. Foto: Annette Jørstad.

Kathrin Hofmann Aslaksby orienterer på kvinneturen til Valdres i regi OBS, OBL og FM. Foto: Astrid Simengård

Innledere og møteleder, Landbrukspolitisk møte i Øyer 14.2.

Anna Karlson, leder i Spire. Særmøte i OBS og HBS 15.11.

Deltakerne på studietur til Røros 30. og 31. mars

Oda Aulstad Kvisberg og Niklas Grøtrud. Medlemmer i ungdomsutvalget i OBS

Diverse henvendelser

Sau- og lammekjøtt. *Brev sendt til styrt og administrasjon i Nortura av 23.6. angående forsøk på å få ut kjøtt fra reguleringslager uten å lykkes. Oppfordring til Nortura om å gå gjennom sine rutiner og vurdere andre tiltak for nedfrysing enn store paller som gjør tilgangen svært utfordrende for kunder utenom industrien. Svarskriv fra Nortura av 24.8. hvor de gjør rede for rutiner og pålegg. De innrømmer at rutinene for at kundene kan kjøpe lam og sau fra reguleringslager ikke er på plass, men under vurdering.*

Bioøkonomistrategi for innlandet. *Uttalelse fra OBS av 6.2. til Hedmark og Oppland Fylkeskommuner.*

Import kjøtt fra Tyrkia. *Svar på henvendelse fra OBS av 14.12.16. hvor Landbruksdirektoratet bekrefter at importert kjøtt fra 11 tonn kjøtt fra Tyrkia i 2015 (ingen i 2016) og at dette kjøttet kommer fra dyr som er halalslaktet uten bedøvelse. 7 av disse tonnene var importert innenfor kvoten halalslaktet kjøtt.*
Moskusbestanden på Dovrefjell. *Støtte til høringsuttalelse fra Lesja Sau og Geit angående ny forvaltningsplan for moskusbestanden på Dovrefjell. Sendt Fylkesmann i Sør-Trøndelag 25.5.*

Langsua nasjonalpark. *Mail til styret i Langsua av 19. 4. angående etterlysning av involvering av rådgivende utvalg. Svar mottatt i mail 24.4. fra Ulf Ullring, nasjonalparkforvalter med forklaring og orientering av oppgaver i styret.*

Prioritering av IBU-midlene. *Deltatt i felles møte med Innovasjon Innlandet og avlevert forslag til prioriteringer for ordningen 2018, 3.10.*

Oppsigelse av veterinærvakter. *Henvendelse til NBS av 11.10. om bekymring for veterinærer som sier opp sine veterinæravtaler. Muntlig dialog med Mattilsynet som følger opp dette ovenfor de kommunene det gjelder.*

Fradeling av støl i Vestre-Slidre. *Henvendelse til prosjektet «Huga på gard» av 21.11. i anledning notat fra prosjektet sendt til Vestre-Slidre kommune om fradeling av støl ved salg av gardsbruk. Svar fra Innovasjonsminister i Vang, Hallgrim Rogn av 1.12.*

Store bu-saker. *OBS har fått tilsendt mange store BU-søknader til uttalelse gjennom året. Styret har hatt uttalelse til flere av disse.*

Utvalg og samarbeidstiltak

Prosjekt – Fra jord til bord
Terje Holen og Trond Klaape utarbeidet i 2017 et prosjekt som drives i samarbeide med Gausdal og Øyer ungdomsskoler, Smestad ungdomsskole i Lillehammer, og de kirkelige fellesrådene i Gausdal og Øyer. Oppland Bonde- og Småbrukarlag tok formelt over prosjektet høsten 2017.
Intensjonen med prosjektet er å skape bevissthet hos skoleelever/ ungdom, om sammenhengene mellom jordbruk, matforsyning, matkultur, forvalteransvar, bærekraft og vern om skaperverket. Prosjektet ble for Smestad- og Gausdal ungdomsskoler startet 1. september 2017, mens det for Øyer ungdomsskoles del startet 1. januar 2018. Det er fra prosjektets side undervist rundt 30 timer på hver av de skolene som deltok fra starten. Undervisningen har gitt elevene en allsidig innføring i matproduksjon, fotosyntesen, slakting av dyr og baking av lefse og flatbrød, for å nevne noe. Hele tida har det blitt vektlagt både en teoretisk og praktisk tilnærming til de temaer som er tatt opp. Tilbakemelding fra skolene er at prosjektets undervisning dekker flere aktuelle fag.

Prosjektet fortsette i første omgang ut skoleåret 2017-18. Målet er å videreføre og utvide prosjektet de neste årene, og at det munner ut i en skriftlig dokumentasjon. Økonomisk er prosjektet støttet av Sparebankstiftelsen DNB, Gausdal Bonde og Småbrukarlag og Gjensidige forsikring. Prosjektleder er Terje Holen og pedagogisk leder er Trond Klaape.

Ivrige elever får prøve seg på oppdeling av sau.

Prosjektet mottok kr. 250 000 fra Sparebankstiftelsen.

RULL (Rekruttering, utdanning og likestilling i landbruket)
Rullsatsingen er videreført som en del av utviklingsoppgavene til Oppland fylkeskommune i samarbeid med partnerskapet for landbruk. Det er utarbeidet et regionalt næringsprogram for Oppland hvor rekruttering, utdanning og likestilling inngår. LMD bevilget 1 640 000 kr for 2017. Midlene skulle brukes til utdanning og rekruttering. Partnerskapet ble enige om følgende føringer i 2017: Mer samarbeid og samordning, satsing på færre og større tiltak. Felles profilering/markedsføring/profilering. Satsningsområder: Profilering og rekruttering, utdanning og erfaringslæring. Økt fokus på kvinner i landbruket. Annette Jørstad har vært OBS sin representant i partnerskapet.

Voksenagronom.
Det ble tatt inn 25 nye voksne høsten 2017. 50% kvinneandel og gjennomsnittsalder på mellom 32 og 36 år.

Landbruksforum
Dette er et forum der representanter fra Fylkesmannens landbruksavdeling, Oppland fylkeskommune, (administrasjon og politikere), Innovasjon Norge og landbruksorganisasjonene i Oppland deltar. Fra Oppland Bonde og Småbrukarlag har Svenn Arne Lie møtt på vegne av OBS på de fleste møter.

OBS ønsker alle medlemmer og tillitsvalgte lykke til med videre arbeid i 2018

Dale-Gudbrands Trykkeri a.s
2635 Tretten
Tlf.: 61 27 73 50
E-post: kjetil@dg-trykk.no
www.dg-trykk.no
Produksjon av bøker
– i små og store opplag!
• Slektshistorie
• Gardshistorie
• Lokalhistorie
Ring oss, eller send mail for mer info!

Trenger du rask levering av diesel?

Hernes Varme as
Nordsetervn. 55, 2618 Lillehammer. Tlf. 61 05 44 44
Kontakt oss i dag for en hyggelig handel!
Kontor: 61 05 44 44 eller send
e-post: hernes.varme@oljesenter.no
God lokalkunnskap sikrer deg rett produkt, på rett sted og til rett tid.
BRUK DIN LOKALE OLJEFORHANDLER!

Ramirent er til for folk som er i farta, og for alle som trenger tilgang på maskiner og utstyr i korte eller lengre perioder.

Ta gjerne morgenkaffen hos oss – vi spanderer!

Vi har fått inn mye nytt og solid utstyr fra kjente leverandører. Alle våre maskiner er sjekket og klare, så du kan være sikker på at de fungerer når du skal bruke dem.

Vi har god kunnskap om hvilket utstyr som passer til jobben du skal gjøre.
Slik får du en effektiv og forutsigbar hverdag.

Fortell oss om ditt prosjekt allerede i planleggingsfasen, så sørger vi for å ha tilgjengelig det som du trenger gjennom hele prosjektet.

I tillegg til byggmaskiner har vi også større utstyr; lifter, anleggsmaskiner, byggvarme og -tørk, midlertidige byggmoduler, strøm og stillas. Vi leverer dynamiske utleieløsninger.

Hamar (62 51 85 60
Lillehammer (61 26 73 40
Gjøvik (46 63 65 93

Lik oss på Facebook/ramirentnorge

RAMIRENT
LET'S SOLVE IT

www.ramirent.no